യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 12

ഭുശുണ്ഡ ഉവാച .
ഖ ഏവ വ്യോമ സംപന്നമിതി സംകല്പനം യഥാ .
ഭ്രാന്തിമാത്രമസദ്രൂപം തഥാഹംഭാവഭാവനമ് .. 1
ഖേ ഖം ജാതമിതി ഭ്രാന്തേരഹം കല്പയിതാ യഥാ .
തഥാ നിർവ്യപദേശ്യാത്മ സദസ്ത്യസദിവാതതമ് .. 2
ഖേ ഖാത്മൈവാസ്തി ചിദ്രൂപം തത്സ്വകം ബുധ്യതേ വപുഃ .
ഭാസതേ യദിദന്ത്വേന നാഹമസ്മി ന ചാനഹമ് .. 3
തതശ്ചിദ്രൂപമസ്തീദൃഗ്യത്ര സ്ഥൂലം ഖമപ്യലമ് .
അണാവിവ മഹാമേരുസ്തത്സംവിത്തിർഹി ഖാദിതാ .. 4
ഘനസ്തതോ∫ചിദാഭാസഃ ഖാദപ്യതിതരാമണുഃ .
ജാനാതി യത്സ്വഭാവം തദേതത്സർഗതയാ സ്ഥിതമ് .. 5
അഹന്താഖാദിതാദ്യാത്മവിദഃ പ്രസരണം ജഗത് .
അമ്ഭോദ്രവപ്രസരണം യഥാവർതാദിവേഷ്ടനമ് .. 6
അചിത്പ്രസരണം ശാന്തമസ്പന്ദീവ ജലദ്രവഃ .
നിഃസ്പന്ദപവനാകാരമാകാശഹൃദയോപമമ് .. 7
ന ദേശകാലാദിജഗത്പ്രസരേഷു ച യുജ്യതേ .
ഘനാച്ഛൂന്യാന്നിരാഭാസാച്ചിന്മാത്രവിസരാദൃതേ .. 8
ചിന്മാത്രേ പ്രസൃതേ കാലേ വ്യോമ്നി നാവി ജലേ സ്ഥലേ .
നിദ്രായാം ജാഗ്രതി സ്വപ്നേ ഭവേജ്ജഗദിവോദിതമ് .. 9
പ്രസരണാപ്രസരണേ ന ച സംഭവതോ വിദഃ .
ഖാദപ്യത്യന്തസ്വച്ഛത്വാദക്ഷോഭാദേഃ സദൈവ ഹി .. 6.2.12.10
ജ്ഞശ്ചേതതി ന ഭോഗാദി ന ചൈവാത്മന്യസാവഹമ് .
ദ്രവത്വമമ്ഭസീവാന്തരദ്വിതീയഃ പരേ സ്ഥിതഃ .. 11
ധീർഹ്രീഃ ശ്രീർഭീഃ സ്മൃതിഃ കീർതിഃ കാന്തിരിത്യാദികംഗണം .
ന പശ്യതി വിസംകല്പസ്തമസീവ പദാന്യഹേഃ .. 12
ബ്രഹ്മേന്ദുബിമ്ബസ്ഫുരിതചിജ്ജ്യോത്സ്നാംശാമൃതദ്രവഃ .
ദിക്കാലാസംഭവാത്സർഗോ നേശ്വരാദതിരിച്യതേ .. 13
ആധിമാന്യഃ സ്ഫുരത്യേവം പരേ സ്ഫുരതി ഭാസുരമ് .
ജഗദാദ്യാത്മകം ചിത്തം ചക്രൗഘത്വമിവാമ്ഭസി .. 14
മജ്ജനോന്മജ്ജനാരാവൈർവിവർതാവർതവേഷ്ടനൈഃ .
അച്ഛിന്നാനുപദം ക്ഷീണാ ഭാതി സർഗസരിച്ചിരമ് .. 15
യഥാവർതൈഃ പയോ ഭാതി ധൂമോ ഭാതി യഥാ ഘനഃ .
തഥാ ജഡാത്മകതയാ തൃതീയഃ സർഗ ഏതയോഃ .. 16
ദാരുണി ക്രകചച്ഛേദേ യഥാവർതാദികം തഥാ .
അദിഗാദൗ പരേ സർഗസ്തദതദ്രൂപവാനയമ് .. 17
സംസാരകദലീസ്തമ്ഭാദ്വിനാ സംകല്പപല്ലവമ് .

മൃദുനോऽപി ദൃഷത്ക്രൂരാന്ന കിംചില്ലഭതേऽന്തരമ് .. 18
സഹസ്രഖുരമൂർധാക്ഷികരവക്ത്രഹിതോഹിതമ് .
നാനാദ്രിതനുദിഗ്ദേശസരിത്പ്രാദേശമാത്രകമ് .. 19
അന്തഃശൂന്യമസാരാത്മ ബഹുരാഗോപരഞ്ജിതമ് .
സ്ഫുരദ്വിരാഗവിഹിതമാർജനാമാത്രതർജനമ് .. 6.2.12.20
സസുരാസുരഗന്ധർവവിദ്യാധരമഹോരഗമ് .
ജഡാത്മപവനസ്പന്ദി പരചേതനചേതിതമ് .. 21
പടേ ചിത്രമഹാരാജ്യമിവ ഭാസുരസുന്ദരമ് .
പരാമർശാസഹം ചാരു വികല്പസ്ഫൂർജിതം ജഗത് .. 22
സ്പന്ദാത്മനി വികല്പാംശേ പതിതാऽസത്യരൂപിണി .
സംവിത്പ്രസരതി ഭ്രാന്തൗ തൈലബിന്ദുരിവാമ്ഭസി .. 23
ഹൃല്ലേഖാജാലവിസരൈഃ സർവാവർതവിവർതനൈഃ .
വിസരത്സ്നേഹസംമിശ്രജഡാനുദയചർവണൈഃ .. 24
അഹമിത്യാദിചിദ്രൂപേ വികല്പേനോന്മുഖീ സതീ .
ന പരാദ്വ്യതിരിക്തൈഷാ ജലത്വാദിവ തോയതാ .. 25
ചിദാദിത്യഃ സ്വ ആത്മൈവ സർഗ ഇത്യഭിധീയതേ .
ഭൂത്വാഹമിതി തേനാന്യോ ന സർഗോऽസ്തി ന സർജകഃ .. 26
സ്പന്ദാത്മികായാം സത്തായാം യഥാ സ്പന്ദോ ജലദ്രവഃ .
തഥാ ചിദാത്മാ വ്യോമത്വേനവ്യോമത്വാദി വേത്തി ഹി ..27
ദേശകാലാദിനിർമാണപൂർവകം വേദനം വിദഃ .
സർഗാത്മകത്വാത്തേനാമ്ബുദ്രവസാമ്യം ന ദൂരഗമ് .. 28
മനോഹംഭാവബുദ്ധ്യാദി യത്കിംചിന്നാമ വേദനമ് .
അവിദ്യാം വിദ്ധി യത്നേന പൗരുഷേണാശു നശ്യതി .. 29
അർധം മിഥഃസംകഥയാ ഭാഗഃ ശാസ്ത്രവിചാരണൈഃ .
ആത്മപ്രത്യയതഃ ശിഷ്ടമവിദ്യായാ നിവർതതേ .. 6.2.12.30
ചതുർഭാഗാത്മനി കൃതേ ഇത്യവിദ്യാക്ഷയേ ക്രമാത് .
സമകാലാച്ച യച്ഛിഷ്ടം തദനാമാർഥസന്മയമ് .. 31
ശ്രീരാമ ഉവാച .
അർധം മിഥഃസംകഥയാ ഭാഗഃ ശാസ്ത്രവിചാരണൈഃ .
ആത്മപ്രത്യയതോ ഭാഗഃ കഥം തസ്യാ നിവർതതേ .. 32
സമകാലേ ക്രമാച്ചേതി മുനിനാഥ കിമുച്യതേ .
തദനാമാർഥസച്ചേതി സച്ചാസച്ചേതി കിം വദ .. 33
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
സുജനേന വിരക്തേന സംസാരോത്തരണാർഥിനാ .
സഹ ചാപ്യാത്മവിദുഷാം സംസൃതിം പ്രവിചാരയേത് .. 34
യതഃ കുതശ്ചിദന്വിഷ്യ സവിരാഗമമത്സരമ് .
ജനം സജ്ജനമാത്മജ്ഞം യത്നേനാരാധയേദ്ബുധഃ .. 35
സംപന്നേ സംഗമേ സാധോരവിദ്യാർധം ക്ഷയം ഗതമ് .
വിദ്ധി വേദ്യവിദാം ശ്രേഷ്ഠ ജ്യേഷ്ഠശ്രേഷ്ഠദശോദയാത് .. 36
അർധം സജ്ജനസംപർകാദവിദ്യായാ വിനശ്യതി .

ചതുർഭാഗസ്തു ശാസ്ത്രാർഥൈശ്ചതുർഭാഗം സ്വയത്നതഃ .. 37
ഏകോ ഽഭിലാഷ ഉത്പന്നോ ഭോഗേഭ്യശ്ച നിവാര്യതേ .
തത്ക്ഷയേ യാത്യവിദ്യായാശ്ചതുർഥാംശഃ സ്വയത്നതഃ .. 38
സാധുസങ്ഗമശാസ്ത്രാർഥസ്വയത്നൈഃ ക്ഷീയതേ മലമ് .
ഏകൈകേനാഥ സർവൈശ്ച തുല്യകാലം ക്രമാദപി .. 39
യദവിദ്യാക്ഷയൈകാത്മ ന കിംചിത്കിംചിദേവ ച .
ശിഷ്യതേ തത്പരം പ്രാഹുരനാമാർഥമസച്ച സത് .. 6.2.12.40

ബ്രഹ്മേദം ഘനമജരാദ്യനന്തമേകം
സംകല്പസ്ഫുരണമവിദ്യമാനമേവ .
ബുദ്ധ്യൈവം വ്യപഗതമാനമേയമോഹോ
നിർവാണം പരിവിഹരന്വിശോകമാസ്സ്വ .. 41

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ വിദ്യാധരോ-പാഖ്യാനേ സംകല്പ-സർഗയോ-
രൈക്യ+
പ്രതിപത്തിർ-നാമ+ ദ്വാദശഃ സർഗഃ .. 12 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
12.12.2023